

Protokol nahrávky*

Pamětník: Věra Vítková

Datum a místo natáčení: 4. 4. – 6. 4. 2017 v Hradci Králové

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukují informace v té podobě, v jaké je uvádí narátor. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

Věra Vítková – 1. část záznamu	
1. NAHRÁVKA	
0:00:00	Představení pamětnice. Narodena 25. dubna 1934 v Praze. Maminka Emilie, rozená Ledererová, otec Ludvík Říčař. Maminčina rodina byla židovská, všichni příbuzní zmizeli za války v koncentráku a nevrátili se. Tatínek měl obchod v Rytířské ulici v Praze. Pak se rodiče odstěhovali do Lysé nad Labem, za krize otec zkrachoval. Založil firmu Reklamní služba. Líbily se jí pohyblivé reklamní předměty. Když VV začala chodit do první třídy, měsíc na to musela maminka odejít. Otec později dceru ukryl na venkov na Vysočinu (do Moravče). Jak se dozvěděla, že maminka už nežije. Po válce se otec podruhé oženil. Nové matce (Růžena Šulcová) říkala mamino, aby bylo odlišeno, že to není její biologická matka.
0:16:22	Revoluce v květnu 1945. Otcův obchod u Staroměstského náměstí. Co tam tatínek zažil. Situace v obci, kde trávila tu dobu. – Jak došlo k zatčení maminky. Někdo ji udal, že nelegálně obchodovala s látkami, ale ve skutečnosti to byla snaha dotyčným lidem přilepšit. Byla nejprve zatčena, vězněna v novoměstské radnici. Před deportací se s dcerou rozloučila, tajně smluvila s otcem, že půjdou okolo věznice. Tatínek dostal z Německa oznámení, že maminka zemřela.
0:32:50	Byla ukrývané dítě. Rodiče za války, maminka nenosila hvězdu, když nemusela. Jediný strýček se vrátil. Tatínek si mohl s příbuznými psát, protože nebyl Žid. Válečné vzpomínky. Jak VV pamatuje na zatčení maminky – tehdy nevěděla, co a proč se děje. Z pražského vězení byla maminka transportována do Osvětimi (v souvislosti s heydrichiádou).
0:44:59	Rok 1945, život po válce. VV se do Prahy vrátila až v roce 1946, v polovině 3. třídy. tatínek se vrátil do své Reklamní služby, mamina pracovala jako prodavačka. Měly hezký vztah. Vzpomínka na smrt Jana Masaryka, VV událost před ředitelem školy otevřeně komentovala. – Po návratu do Prahy chodila na náměstí Jiřího z Poděbrad. Pak šla do gymnázia Na Smetanku, ale v důsledku školských reforem procházela mnoha různými školami. Potom dělala zkoušky do Bechyně (do keramické školy). Nebyla dobrá žákyně. Neměla přirozenou manuální šikovnost. – Ráda si jako dítě hrála, měla vlastní vnitřní svět. – Vzpomínky z války a ze dnů Pražského povstání – na kluka, který nedělal dřepy a zaplatil to životem.
1:08:27	Divadelní zážitky z dětství: před válkou možná Skupa, po válce v Národním na Rusalce, na Skupovi, nebo do divadla v Reisově škole, někdy do ÚLD. Kašpárek Merten – taky před válkou. – První zážitky s keramikou. Přihlásila se do Bechyně a náhodou to vyšlo. V ročníku byla s Hanou Purkrábkovou, Janem Kačerem... VV studovala technické zaměření, ale nešlo jí to. Studovala v Bechyni: 1951–1955, na

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukují informace v té podobě, v jaké je uvádí narátor. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	AMU: 1955–1959. AMU zakončila bez diplomky. Absolventskou roli zaskakovala za nemocnou kolegyni.
1:22:59	Studium na DAMU. Nejprve zájem o herectví. Setkání s Marií Pujmanovou. Život studentky. Na zkoušky se připravovala složitě, doma to tajila, otcí se nelíbilo, že by odešla z keramické školy. Přihlásila se na nově otevřenou loutkářskou katedru, měla už zkušenost s prací pro děti, vystupovala ve školním rozhlase. Vliv učitele, který patřil k nejlepším bechyňským amatérům. – Na zkoušky na herectví před tím se připravovala v hotelu na Václavském náměstí. Průběh zkoušek, neuspěla. Na zkoušky na loutkářskou katedru se připravila líp.
1:40:53	DAMU. O prázdninách měla pracovat, zajistila si práci v elektrokeramické továrně v Praze. Komplikace s umístěnkou. Intervence pedagoga katedry dr. [Erika] Kolára, přišel se domů přimluvit, aby rodiče dceři dovolili studovat. Zázitek Vyskočilova představení v Redutě, byla nadšena z nových možností. Studovala na DAMU ráda. Uvěřila, že se dá divadlem něco říct. – Pedagogové: Otto Rödl, dr. Kolár, Malík, Černý u ÚLD. – Jiří Srnec, dělal studentům režii. Školní inscenace francouzských písniček, s loutkou. Havlíkovi ji neučili. [Richard] Lander ano.
2:01:00	Vztah k „mamině“. VV je jí vděčná, uvědomuje si, že pro ni mnoho udělala. V nedávné době se setkala s dcerou své chůvy z dětství. Získala blízké svědectví o mamince, že byla výjimečná, například výborná kuchařka.
2. NAHRÁVKA	
2:08:28	<i>(komentáře k fotografiím)</i> Školní fotografie. – Fotografie maminy rodiny, výčet osob, které nepřežily holocaust.
2:17:53	Jakou roli v záchraně před holokaustem sehrála Vysočina. Rodiče ji ve třech letech přepsali do katolické církve. – Pohybová výchova na DAMU, bezvadná profesorka Trávová. Profesorka Kröschlová: „žádný pohyb není nepřírozený“. – Jako studentka vystačila s málem, od rodičů dostávala jen na jídlo. Jako válečná oběť mohla jet na ozdravný pobyt k moři, ale odmítla. – Nadšení z filmu „Děti ráje“. Touha udělat stejně jako Debureau z okrajového umění něco pořádného. Do Východočeského loutkového divadla šla proto, že tam něco vznikalo, bylo to nové. Tehdejší loutkové divadlo se jí nelíbilo, připadalo jí příliš vstřícné dětem, měla radši partnerský vztah k dětskému divákovi. Viděla v loutkovém divadle příležitost i pro sebe. – Zázitek z Vyskočilova divadla v Redutě, pak se spolu potkali v menze a mluvili o tom.
2:37:00	Později jí Vyskočil doporučil, aby se zajímala o pardubické divadlo (Kabaret) Experiment. – VLD vzniklo díky zániku trutnovského divadla, převzalo pozůstatky. – Jiří Toman, účastnil se práce divadla Experiment. Posmrtně se jeho dílo proslavilo, byl výborný fotograf. Členové souboru: herec Jiří Sýkora (později emigrant), Ivan Kraus, Jaroslav Kremla, Josef Kraus, Stáňa Klapková aj. Na pár měsíců VV odešla do Experimentu. Po rozpuštění divadla se vrátila do hradeckého divadla. – Experiment patřil pod pardubický Park kultury a oddechu. Autorem byl Sýkora, hudba Milana Kymličky. Kabaretní pásma. Sýkora napsal výstup z vlastní zkušenosti z vězení. Úřady to nemohly překousnout, divadlo bylo zrušeno. Byl prostor i pro improvizaci.
3:01:39	Po návratu do divadla VLD musela k výslechu na policii – kvůli Experimentu. <i>(přerušeni, telefonický rozhovor VV s Josefem Krausem)</i> Josef Kraus a Jiří Sýkora byli nejčastěji autory textů. Společně pokračovali. Inscenace Dalekohled. Spoluúčast Rostislava Černého. Odchod do Ostravy. Sýkora odešel k Suchému do Prahy, Klapková do Brna. – Jak došlo k zákazu Kabaretu Experiment. Připravovaná inscenace „Dalekohled“ se nemohla uskutečnit, skupina byla rozpuštěna.

3:12:09	Absolventské představení na DAMU. Roli po Miluši Hradské musela VV rychle převzít, hra „Lízinka“. VV z toho neměla dobrý pocit, diplomku o roli nikdy nedopsala. – Poslední semestr (1959) hráli v brněnské Radosti, která byla na půlročním zájezdu v Indii. Školní inscenace „Pan Sen“, s Jiřím Srncem. Setkání s Františkem Vítkem, na jeho výzvu odešla do vznikajícího hradeckého divadla. „Pana Sna“ Srnec napsal a režíroval, hráli spodovými loutkami. Setkání s myšlenkou černého divadla. Číňané prezentovali v Praze různé druhy svého divadla. – O prázdninách 1959 odešla do angažmá.
3:30:18	Příchod do Východočeského loutkového divadla v Hradci Králové. V té době nastoupil i Matěj Kopecký. Přijímací zkoušky. Role chůvy v „Princezně Pampelišce“. „Veselý hrobař“ [„O veselém hrobaři“] podle Mahena. – Kolega Josef Lébl, původně činoherec, dříve kočoval. V souboru VLD byl nejstarší, jeho životní anabáze. Matěj Kopecký původně jezdil s divadlem vlastním autobusem. Ve VLD byl oficiálně jevištním mistrem. – Praxe divadelních zájezdů.
3:42:45	<i>(nad knihou Ohlasy žen v české kultuře. Věra Říčařová. Loutkové divadlo. Vydalo Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi 2016)</i> Kniha dokumentuje inscenace od roku 1961. „Tři sněhuláci“ – vlastní výprava. VV nebyla zaměstnaná jako výtvarnice, ale jako herečka. Jak se inscenace „Tygříček“ dostala inscenace do Hradce. VV koncipovala výpravu jako dětskou kresbu. – „Žabák“. – Na konci března 1961 už byla zpět v Hradci. – Bydleli v budově divadla, jaké byly podmínky. – Tehdejší soubor divadla, Olga Zveřinová, Pavel Pípal, pan Lébl... vesměs mladí lidé, i když už měli za sebou zkušenosti odjinud. VV musela dělat přijímací zkoušky, i jako absolventka DAMU. V souboru byly slušné, přátelské vztahy.
4:00:52	Inscenace Věry Vítkové <i>(podle knihy Jeden život. Vydalo Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi 2013)</i> . Inscenace „O veselém hrobaři“. režíroval Mirko Matoušek. Hrál se spodovými loutkami, František Vítek se inspiroval japonskými mechanismy a vytvořil jemné ovládní ruky. Oddělená interpretace, zde ano, ale nebyla pravidlem. Ve VLD nebyla žádná zažitá pravidla, vše vznikalo z aktuální potřeby. Srovnání s pražským ÚLD, kde byli zkušenější herci. – Obvyklý průběh zkoušení. Příklad s „Tygříčkem“. Děj hry, upraveno Václavem Renčem. – Zkoušeli dělat plakáty, povedl se plakát ke „Kohoutkovi - zlatému hřebínku“. Metodické listy. – Inscenace „Labutí město“ měla premiéru, když byly VV v Pardubicích, po návratu v ní také účinkovala. – Jak soubor přijal její pardubickou epizodu.
4:14:21	Inscenace „Tři sněhuláci“. Měla nepraktický formát, byla krátká, nehodila se do repertoáru. – Využívali někdy sál v budově královéhradeckého muzea. Divadlo zpočátku nemělo svoji scénu. Původně divadlo sídlilo v budově studentského domova na hradbách. Na vybavování místností a dílen se podílel František Vítek. Při stavbě jeviště poškodili budovu, jednali o tom s architektem Reichlem. Vnitřní dispozice budovy. – Účast Jiřího Vyšohlída už při „Třech sněhulácích“. Jiří Středa, režisér. Alena Hořínková. „Pohádky pana Pohádky“, výtvarník Jiří Procházka. „Divadlo v rukavičkách“ byl kabaret.
4:27:48	Přínosy Jiřího Středy. Dělal různé revue, byla v tom svoboda, ale i riziko. Využíval princip stínohry, různé typy loutek... V roce 2000 účinkovali s Františkem Vítkem v Magdeburgu, setkali se tam s Indem, který dělal stínohru jenom rukama. „Tajemství zlatého klíčku“, na jevišti mezi loutkami i živý herec. Pohádka o Pinocchioví-Jasánkovi. – „Hrnečku, vař“, amatérská loutková inscenace Jana Merty. Vyzkoušela si principy využitě později v „Tygříčkovi“. Jan Merta, přítel, fotograf jejich inscenací. – „Krása nesmírná“, inscenace Mirka Matouška, spodové loutky. Moderní pojetí scény

	Františka Vítka. Hudba do inscenací bývala původní. – „Revue pro 100 a jeden prst“, Středova inscenace pro zahraniční zájezd. Postupy černého divadla. – „Tygříček“ stylizací do dětské kresby vybočuje ze stylu divadla VLD. – „Pohádka z kufru“, stavba scény vyrobená ze stromů. Marionety s Matějem Kopeckým. Zájezd do Mnichova. – „Posvícení v Hudlicích“, taky marionety. František Vítek využil falešnou perspektivu. Režie Jan Dvořák, který přišel z Divadla S+H, měl zkušenosti, uměl prosadit divadlo v zahraničí.
4:44:32	„Sněhová královna“, 1967, skleněné oči loutek byly z keramických panenek. VV hrála Sněhovou královnu. Mluvila ji s pomocí mikrofonu, aby hlas měl tajemnou barvu. – „Tři tloušťci“. „Žabák hrdina“, rok 1968, hezké nastudování v rozhlase, díky tomu bylo rozhodnuto, že se námět [„Žabákova dobrodružství“] nastuduje divadelně. – Léto 1968, politické události v Československu. – Po srpnu (až 1974) nastudovali Enšpígl, kterého později ve Švédsku komentoval Alfréd Radok. Enšpígl se povedl.
4:56:36	KONEC

Věra Vítková – 2. část záznamu	
3. NAHRÁVKA	
0:00:00	<i>(komentáře k fotografiím)</i> Školní fotografie, obtížně datovatelná. – Poválečné fotografie, škola Na Smetance, škola na náměstí krále Jiřího. Loutkové divadlo z dětství. – Tatínek dostal cenu za jednu ze svých prvních fotografií. – Maminka nechala dceru vyfotit před nástupem do školy. – Fotografie s kolegy z divadla.
0:10:29	<i>(videozáznam)</i> Vznik inscenace „Tygříček“. Zkušenost vedení divadla z festivalu v Polsku. Plošná scéna po způsobu dětských kreseb. Řešení postav, autobusu, kovbojů apod. Postupy hledala v „Hrnečku, vař!“ Spolupráce s režisérem probíhala hladce. Boris Šlechta domyslel její návrh autobusu. „Tři sněhuláci.“ <i>(konec videozáznamu)</i>
0:28:09	Fotograf Jan Merta, jeho syn Zdeněk Merta taky fotí divadlo. [Josef] Krofta přivedl Pípu [Josefa] Ptáčka. Ze začátku fotil i učitel Milan Michl. Fotky se využívaly k propagaci, do metodických listů, taky si je kupovali domů. – „Žabák“ obsahoval narážky na okupaci. Inscenace měla ohlas v Německu.
00:38:00	Po roce 1968 byly inscenace zakazovány, často pod falešnými argumenty, například poutavého „Krysaře“ [„Krysařova píšťala“] (1970). Dostal dvě ceny na Skupově Plzni. VV hrála postavu Vítka. – Miroslav Vildman inscenoval činoherní „Sen noci svatojánské“. Přizval VV ke zpracování elfů pod šibenicí. – Pro mnichovskou televizi dělali s manželem „Pohádky tisíce a jedné noci“. Zprostředkoval to Krátký film. – „Čaroděj ze země Oz“. Loutky Františka Vítka využívaly princip metamorfóz z tradičního loutkářství. – „Johannes doktor Faust“, role hrál Matěj Kopecký, měla s ním hrát VV, ale ze zdravotních důvodů k tomu nedošlo. – „Strouha“. Byl to jakýsi minicirkus. Autorem Leonid Leonov. Inscenaci vytvořil František Vítek, krásné a zajímavé loutky, VV se na ní nepodílela. – „Strakonický dudák“, princip metamorfóz. Rok 1972. Syn se narodil v květnu 1972. – Dlouhý, Široký a Bystrozraký, po příchodu Josefa Krofta. Jeho druhá inscenace ve VLD. VV hrála Bystrozrakého.
1:04:20	„Štístko Bonaventura,“ Kroftova inscenace v Brně. Inspirační zdroje pro tvorbu kostýmů. – Důvody, které se hledaly, aby mohla být nepohodlná inscenace stažena. Údajné dětské ohlasy. Zapojení Václava Renče. Tvůrci měli snahu vyslovit se k tomu, co reálně žijí. – „Klaunerie“, Cirkus Alfred. jak se seznámili s Turbou, pomáhal

	divadlu při Enšpíglovi. Pak narátorku oslovil, jestli by jim udělala kostýmy. Navzdory těžké době zpracovávali velká, silná témata. Tehdy to komentoval jeden známý [mimo záznam: Mirek Sádovský, že to bylo možné jen kvůli té době]
1:21:10	Loutky a scéna Františka Vítka do „Enšpígla“ byly mimořádně zdařilé. Při zájezdu do Švédska inscenaci ocenil i Alfred Radok, že Vítkova dřevořezba je skutečné umění. VV na vlastní pěst pozvala manžele Radokovy na představení, jak získala kontakt. Jak proběhlo jejich setkání po představení. VV znala z Prahy jeho inscenace. Radokův vzkaz pro Evalda Schorma. Radok napsal dopis Františku Vítkovi. – VV ráda dělala kostýmy, když ji kolegové požádali. „Jánošík.“ Spolupráce tří divadel z různých zemí. Jánošíkovské téma spojuje Čechy, Slováky, Poláky. František vytvořil stavebnici použitelnou pro všechny tři díly: 1. díl Češi, 2. část pro Poláky byla napsaná o zradě, 3 díl slovenský o Jánošíkově smrti.
1:43:20	Měsíc byli kvůli Jánošíkovi na studijním pobytu na Slovensku, využili kontakt s Evou Munkovou z DAMU. Text byl připravený v divadle v Hradci, ale výtvarné věci vyžadovaly studium na místě. Musela vzniknout trojí scéna, každý soubor ji využil jinak. Několikrát odehráli „Jánošíka“ společně, pak každé divadlo celého zvlášť, ale v Čechách přišel zákaz. – „Don Quijote“ pro Poznaňski teatr lalki i aktora. VV vytvořila kostýmy, scéna Františka Vítka jako korida, tělocvikářský kůň. Kostýmy podle Rembrandta. Na začátku herci vylezli z kupy hadrů. Srovnání úrovně loutkového divadla v Polsku a doma.
1:59:09	„Piškanderdulá“. Inspirace lidovými loutkáři, komedianty. Divadlo jako způsob, jak se zbavit dojmů z války. Zašifrovali si do hry svá osobní tajemství. Magie plastiky, loutky. Vliv světla na animaci masky. Příprava „Piškanderdulá“: VV odmítla hrát v jedné novince, dostala půlroční volno. Tehdy začali pracovat na „Piškanderdulá“. Rok 1977, Charta. Nechtěli podepsat tzv. antichartu, dostali ultimátum. Předváděčka v divadle. Přátelé z Poznaňského divadla je pozvali na festival, VLD se distancovalo, proto Vítkovi neměli ani kde zkoušet. Sami si zajistili dopravu, atašé byl překvapen jejich přítomností. Kolega Luboš Bazalik měl s účastí problém na AMU. Z divadla manželé Vítkovi odešli na konci sezóny 1980/81. Udělali zvláštní představení pro syna Davida.
2:18:34	Inscenace „Krejčík, švec a kašpárek“. Stará loutková hra, určená pro odpolední uvádění o sobotách. – Jak chodili hrát k dětem do místního diagnostického ústavu. – „Krejčíka“ hráli společně s Vladimírem Markem, mezi akty jevištní hry a improvizace. Veřejná zkouška nedopadla dobře. Publikum se bavilo, ale Jan Dvořák inscenaci nepřijal. Nedostali povolení hrát inscenaci v divadle.
2:37:18	Inscenace „Pierot a vynálezce“, duben 1978. Byla na repertoáru, VV vytvořila kostýmy a hrála s loutkou tanečnice, Pierota Jiří Vyšohlíd. V knize Jeden život se píše že loutky nedošly ocenění. Divadlo inscenaci nepreferovalo. – „O slunečníku, měsíčníku, větrníku.“ Využit princip černého divadla. František Vítek za výpravu dostal cenu literárního fondu, režisérem maďarský student. – „Pamětní deska Karla Havlíčka Borovského“, režie Pavel Vašíček, František Vítek doplňuje, že si v názoru na inscenaci nerozuměli. Premiéru VV ještě viděla, FV ne, byla to doba odchodu z divadla. – „Metamorfózy“, rok 1989, pro Německo, přítelkyně Helga Brehme ze Stuttgartu zahajovala provoz nového divadla s jejich „Metamorfózami“.
2:49:57	Jaké bylo období po odchodu z VLD. Nebyl čas přemýšlet, FV onemocněl a skončil v nemocnici, měli nouzi. Aby směli být na volné noze, museli vstoupit do Fondu výtvarných umělců a museli doložit, že se užíví. Také vyřizovali zastupování

	Pragokonzertem, po roce získali povolení. Přehrávky v Redutě.
3:08:09	Seznámení s kunsthistorikem Jaromírem Zeminou díky Jiřímu Tomanovi. Po Tomanově smrti se snažili uspořádat výstavu jeho věcí. Zemina dal dohromady vernisáž v Domě pánů z Kunštátu. Zemina měl silný vztah k loutkám. Sháněl jim diváky, podporoval je.
3:17:03	KONEC